

Переваги від участі у волонтеристській діяльності отримують всі, а саме:

- для волонтера: культурний розвиток, обмін досвідом, самореалізація, набуття професійних умінь та навичок, туристичні подорожі;
- для міста/країни: вирішення гострих соціальних проблем, підвищення соціальної відповідальності населення, розбудова громадянського суспільства.

Варто додати, що в Європейському Союзі існує значна кількість громадських організацій, які здійснюють волонтерську діяльність, проте волонтуризм як напрям туризму є недостатньо популярним серед українців. Основними причинами такої тенденції, на нашу думку, є низька мотивація молодих людей, а також низька обізнаність молоді щодо міжнародних волонтерських проектів.

[1] Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики: аналіт. доп. (2015). К.: НІСД, 36 с.

УДК 339.137.2

**АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ**

**ANALYTICAL TOOLS OF ECONOMIC SECURITY IN CONDITIONS
OF GLOBAL COMPETITIVENESS**

*докт. екон. наук Н.Е. Аванесова¹, докт. екон. наук О.Г. Кірдіна²,
канд. екон. наук І.В. Воловельська², канд. екон. наук В.О. Маслової²,
канд. екон. наук Ю.М. Уткіна²*

¹*Харківський національний університет будівництва та архітектури (м. Харків)*

²*Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

***D. Sc. (Econ.) N.E. Avanesova¹, D. Sc. (Econ.) O.G. Kirdina²,
PhD(Econ.) I.V. Volovelska², PhD(Econ.) V.O. Maslova²,
PhD(Econ.) Yu.M. Utkina²***

¹*Kharkov National University of Building and Architecture (Kharkiv)*

²*Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)*

Зростаючі тенденції глобалізації й інтеграції світового господарства обумовлюють необхідність забезпечення конкурентоспроможності у глобальному вимірі. Наразі, за даними Всесвітнього економічного форуму, який щорічно проводиться у м. Давос (Швейцарія), у рейтингу країн світу за

Індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018 Україна посідає 81-у позицію серед 134 країн-учасниць оцінювання. Традиційно очолює рейтинг Швейцарія, а до 10-ки найконкурентоспроможніших економік увійшли США, Сінгапур, Нідерланди, Німеччина, Гонконг, Швеція, Великобританія, Японія та Фінляндія [5].

Глобальна конкурентоспроможність означає здатність сприймати нові знання та тенденції глобального розвитку, пристосовуватися до них і пристосовувати їх до себе таким чином, щоб включатися у глобальні процеси, не руйнуючи внутрішньої цілісності та зберігаючи свою національно-культурну ідентичність, а також конкурувати та відвойовувати собі гідне місце в системі міжнародного територіального поділу праці [3, с. 83-84, 88]. Вона забезпечується через формування конкурентних переваг у сферах соціальної структури та структури економіки, регіональної доступності та культури, інноваційної діяльності, навколишнього середовища, кваліфікації трудових ресурсів. У межах фактичної конкурентоспроможності спостерігається зростання ВВП за рахунок підвищення ефективності праці та зайнятості населення під впливом залучення іноземних інвестицій, розвитку малого та середнього підприємництва, досліджень і технологічного розвитку, інфраструктури та людського капіталу, інтелектуального та соціального капіталу. На рівні ж глобальної конкурентоспроможності національної економіки зростання ВВП корелює з якістю життя населення, забезпечуючи стійкі конкурентні позиції та добробут населення у довгостроковій перспективі.

Саме глобальна конкурентоспроможність, яка ґрунтується на міжнародному поділі праці, використанні факторів виробництва та місці країни на світовому ринку, забезпечує здатність держави до участі у конкурентній боротьбі та найповніше використання власних конкурентних переваг. Разом з тим глобалізаційні процеси мають негативні наслідки для функціонування національних економік, що актуалізує проблему забезпечення економічної безпеки країн.

В умовах непроміркованих руйнівних реформ промислового сектору економіки, засилля імпорту, невизначеності політичної ситуації в країні, а також під впливом військової агресії на сході України та анексії Криму держава за останні роки втратила більш, ніж 20% власного економічного потенціалу [6], що мало значні негативні наслідки:

- руйнування виробничих потужностей країни та порушення коопераційних зв'язків між підприємствами, окремими регіонами;
- звуження експортного потенціалу;
- зменшення інвестиційної привабливості економіки та згортання інвестиційної активності;
- скорочення внутрішньої ресурсно-сировинної бази паливно-

енергетичного комплексу;

- зменшення конкурентоспроможності національної транспортної системи та втрата транзитного потенціалу;

- зростання соціальної напруженості та протестних настроїв у суспільстві [4, с. 17]

У численних дослідженнях науковців визначено, що економічна безпека характеризує стан економіки держави, за якого зберігається економічна стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз та задовольняються потреби в системі «особа-суспільство-держава». Враховуючи здатність економічної безпеки до забезпечення та збереження стійких конкурентних позицій національної економіки у світовій господарській системі, до саморозвитку та самовдосконалення, зазначимо: економічна безпека є не тільки індикатором внутрішнього стану національної економіки, але й достатньо повно характеризує її зовнішні взаємозв'язки та взаємодію із зовнішнім середовищем.

Економічна безпека держави виступає критерієм ефективності державної економічної політики та характеризує загальний рівень економіки країни; наявність і рівень загроз державі, суспільству чи людині; ефективність державного регулювання економіки; повноту реалізації функцій держави. При цьому її аналітичний інструментарій базується на найбільш значущих параметрах стану економічної системи, її стійкості та мобільності: зростання ВВП, рівень і якість життя більшості населення, темпи інфляції, рівень безробіття, структура економіки, майнове розшарування населення, криміналізація та тінізація економіки, стан техніко-технологічної бази господарства, витрати на науково-дослідні роботи, імпортозалежність, відкритість економіки, внутрішній та зовнішній борг.

[1] Дикань В.Л. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств: підруч. / В.Л. Дикань, Ю.Т. Боровик, О.М. Полякова, Ю.М. Уткіна. – Х.: УкрДАЗТ, 2011. – 421 с.

[2] Економіка і організація інноваційної діяльності на залізничному транспорті: навч. посібник / В.Л. Дикань, О.Г. Кірдіна, І.Л. Назаренко, Ю.М. Уткіна; за ред. В.Л. Диканя. – Харків: УкрДАЗТ, 2014. – 314 с.

[3] Калюжнова Н.Я. Конкурентоспособность российских регионов в условиях глобализации / Н.Я. Калюжнова. – М.: ТЕИС, 2003. – 526 с.

[4] Коцко Т.А. Система економічної безпеки держави: пріоритети формування в умовах військово-політичної та макроекономічної нестабільності / Т.А. Коцко // Економічна безпека територіально-виробничих комплексів: енергетика, екологія, інформаційні технології: монографія / Т.А. Коцко, М.М. Чеховська, О.Л. Лісовські та ін.; за наук. Ред. д.т.н., проф. С.О. Лук'яненко, к.е.н., доц. Н.В. Караєвої. – К.: «МП Леся», 2015. – 256 с.

[5] Позиція України в рейтингу країн світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018 [Електронний ресурс] // Економічний дискусійний клуб. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analytika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>

[6] Собкевич О.В. оцінка втрат та механізм відбудови реального сектору економіки сходу України [Електронний ресурс]: аналітична записка / О.В. Собкевич, К.М. Михайличенко, А.В. Шевченко, В.М. Русан, Є.В. Белашов. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1832/>

УДК 330.59

**ФАКТОРЫ ДИНАМИКИ УРОВНЯ И КАЧЕСТВА ЖИЗНИ
НАСЕЛЕНИЯ УКРАИНЫ**

**FACTORS OF DYNAMICS OF LEVEL AND QUALITY OF LIFE OF
THE POPULATION OF UKRAINE**

*канд. екон. наук А.И. Фролов¹, канд. екон. наук М.В. Косич¹,
канд. екон. наук Е.Ю. Александрова¹, О.Т. Мозговая¹,
О.А. Комаренко²*

*¹Украинский государственный университет
железнодорожного транспорта (Харьков)*

²Харьковский национальный университет им. Каразина

*PhD (Econ.) A.I. Frolov¹, PhD (Econ.) M.V. Kosich¹,
PhD (Econ.) H.Y. Aleksandrova¹, O.T. Mozgovaya¹, O.A. Komarenko²*

¹Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

²V.N. Karazin Kharkiv National University

Повышение уровня и качества жизни населения сегодня является главной целью и конечным результатом воспроизводственной деятельности общества. С одной стороны, оно выступает главным критерием развития общественного производства. Исходя из достигнутого уровня и качества жизни, можно судить о «качестве» национальной экономики, о степени эффективности удовлетворения комплекса многообразных потребностей общества. Создание условий, обеспечивающих достойную жизнь и свободное развитие человека, является необходимой предпосылкой нормального функционирования украинской экономики, повышения ее конкурентоспособности, обеспечения социально-политической стабильности в обществе. С другой стороны, состояние уровня и качества жизни населения зависит от степени развитости общественного производства и, с этой точки зрения, качество жизни выступает как итоговый его результат.

Для повышения уровня и качества жизни большое значение имеет уяснение факторов их динамики. В самом общем понимании факторы – это движущие силы и причины, которые обуславливают повышение уровня и качества жизни населения. Определяющим фактором динамики уровня и качества жизни населения является состояние экономики страны, характеризующее экономическим ростом (увеличением ВВП). Увеличение ВВП означает, рост материального благосостояния населения, уровня его потребления жизненных благ.

В 2018 г. темпы роста реального ВВП Украины достигли 3,3% [1].